

Briselē, 12.6.2018.
COM(2018) 464 final

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**par Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda un Iekšējās drošības fonda starpposma
izvērtēšanu**

{SWD(2018) 339 final} - {SWD(2018) 340 final} - {SWD(2018) 341 final}

1 IEVADS

Šajā ziņojumā ir izklāstīti Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda un Iekšējās drošības fonda starpposma izvērtēšanas rezultāti, kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Regulas (ES) Nr. 514/2014 57. pantā¹.

Izvērtējums aptver šo regulu un:

- konkrēto Regulu (ES) Nr. 513/2014, ar ko kā daļu no Iekšējās drošības fonda izveido finansiālā atbalsta instrumentu policijas sadarbībai, noziedzības novēršanai un apkarošanai un krīžu pārvarēšanai (IDF – Policija)²;
- konkrēto Regulu (ES) Nr. 515/2014, ar ko kā daļu no Iekšējās drošības fonda izveido finansiāla atbalsta instrumentu ārējām robežām un vīzām (IDF – Robežas un vīzas)³, un
- konkrēto Regulu (ES) Nr. 516/2014, ar ko izveido Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu (AMIF)⁴.

Turpmāk IDF – Policija, IDF – Robežas un vīzas un AMIF kopā tiks dēvēti par “fondiem”.

Novērtējumā ir vērtēta fondu darbība atbilstoši labāka regulējuma pamatnostādņēs noteiktajiem vērtēšanas kritērijiem un atbilstoši Regulas (ES) Nr. 514/2014 55. pantam, aplūkojot: i) efektivitāti, ii) lietderību, iii) saskaņotību, iv) atbilstību, v) ES pievienoto vērtību, vi) ilgtspēju un vii) vienkāršošanu un administratīvā sloga samazināšanu. Ziņojuma pamatā ir konstatējumi, kas veikti fondu trīs starpposma izvērtējumos, kuri ir pievienoti šim ziņojumam.

Novērtējumā ir aplūkots laikposms no 2014. gada 1. janvāra līdz 2017. gada 30. jūnijam, un tajā ir sniegta informācija par visām valstu programmām, Savienības pasākumiem un fondu finansēto ārkārtas palīdzību. Katra fonda darbībā ir iesaistītas dažādas dalībvalstis un citas valstis atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību. Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondā piedalās visas ES dalībvalstis, izņemot Dāniju. Iekšējās drošības fondā (Robežas un vīzas) piedalās visas ES dalībvalstis, izņemot Īriju un Apvienoto Karalisti, kā arī Šveice, Islande, Lihtenšteina un Norvēģija, kuras ir saistītas ar fondu, jo tās pilnībā īsteno Šengenas *acquis*. Visbeidzot, Iekšējās drošības fondā – Policija piedalās visas ES dalībvalstis, izņemot Dāniju un Apvienoto Karalisti.

Lai nodrošinātu atbalstu kopējas politikas izstrādei patvēruma, atgriešanas un integrācijas, ārējo robežu un vīzu jomā, līdz pašreizējo fondu izveidei ES 2007.-2013. gada plānošanas periodā sniedza finansiālu atbalstu no vispārējās programmas “Solidaritāte un migrācijas

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 514/2014 (2014. gada 16. aprīlis), ar ko paredz vispārīgus noteikumus Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondam un finansiālā atbalsta instrumentam policijas sadarbībai, noziedzības novēršanai un apkarošanai un krīžu pārvarēšanai (OV L 150, 20.5.2014.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 513/2014 (2014. gada 16. aprīlis), ar ko kā daļu no Iekšējās drošības fonda izveido finansiālā atbalsta instrumentu policijas sadarbībai, noziedzības novēršanai un apkarošanai un krīžu pārvarēšanai un atceļ Padomes Lēmumu 2007/125/TI (OV L 150, 20.5.2014.).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 515/2014 (2014. gada 16. aprīlis), ar ko kā daļu no Iekšējās drošības fonda izveido finansiāla atbalsta instrumentu ārējām robežām un vīzām un atceļ Lēmumu Nr. 574/2007/EK (OV L 150, 20.5.2014.).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 516/2014 (2014. gada 16. aprīlis), ar ko izveido Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu (OV L 150, 20.5.2014.).

plūsmu pārvaldība” (*SOLID*)⁵, un tās kopējais ieguldījums sasniedza gandrīz 4 miljardus EUR. Bez tam Eiropas Savienība ar programmas “Drošība un brīvības garantēšana” sniedza atbalstu tādās jomās kā terorisma, organizētās noziedzības, dažādu veidu cilvēku tirdzniecības un drošības risku apkarošana (gandrīz 800 miljoni EUR).

Šajā tabulā ir sniegts pārskats par esošajiem un iepriekšējiem fondiem, kā arī to novērtējums.

1. tabula. Iekšlietu jomas fondu un programmu kopsavilkums par laikposmiem no 2007. līdz 2013. gadam un no 2014. līdz 2020. gadam.

Vispārējā programma	Politikas joma	Fonda/konkrētās programmas budžets, līdzdalība un mērķi	
		Iepriekšējie fondi (2007.-2013.)	Pašreizējie fondi (2014.-2020.)
Vispārējā programma “Solidaritāte un migrācijas plūsmu pārvaldība” <i>(93 % līdz 96 % tiek īstenoti saskaņā ar dalītu pārvaldību; pārējā daļa ar centralizētu tiešo pārvaldību)</i>	Patvērums	Eiropas Bēgļu fonds (EBF III) 614 miljoni EUR ⁶ , visas ES dalībvalstis, izņemot Dāniju <ul style="list-style-type: none"> Atbalsts un stimuls dalībvalstīm uzņemt bēgļus un pārvietotas personas Ārkārtas pasākumi, lai risinātu migrantu un patvēruma meklētāju pēkšņu masveida pieplūdumu 	Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds (<i>AMIF</i>) 3137 miljoni EUR (sākotnēji) Visas ES dalībvalstis, izņemot Dāniju <ul style="list-style-type: none"> Stiprināt un pilnveidot visus kopējās Eiropas patvēruma sistēmas (KEPS) aspektus Atbalstīt likumīgu migrāciju uz dalībvalstīm un veicināt trešo valstu valstspiederīgo efektīvu integrāciju Stiprināt taisnīgas un efektīvas atgriešanas stratēģijas un palīdzēt apkārt neatbilstīgu imigrāciju Stiprināt solidaritāti un dalītu atbildības uzņemšanos starp dalībvalstīm, it īpaši ar tām, kuras migrācijas plūsmas ir skārušas visvairāk
	Trešo valstu valstspiederīgo rīgo integrācija, likumīga migrācija	Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonds (EIF) 825 miljoni EUR, visas ES dalībvalstis, izņemot Dāniju <ul style="list-style-type: none"> Atbalstīt trešo valstu valsts piederīgo integrāciju Eiropas sabiedrībā 	
	Atgriešana	Eiropas Atgriešanās fonds 676 miljoni EUR, visas ES dalībvalstis, izņemot Dāniju <ul style="list-style-type: none"> Uzlabot atgriešanas pārvaldību Veicināt sadarbības attīstību starp dalībvalstīm un atgriešanas valstīm 	
	Integrēta robežu pārvaldība un vīzas	Ārējo robežu fonds (ĀRF) 1820 miljoni EUR, visas ES dalībvalstis (tostarp Rumānija un Bulgārija, un Šengenas asociētās valstis kopš 2010. gada), izņemot Apvienoto Karalisti un Īriju <ul style="list-style-type: none"> Finansiāla solidaritāte starp Šengenas valstīm Pārvaldīt efektīvas kontroles pasākumus un plūsmas uz ārējām robežām Uzlabot konsulāro iestāžu pārvaldību 	Iekšējās drošības fonds (IDF) 3764 miljoni EUR (sākotnēji) IDF – Robežas un vīzas Visas ES dalībvalstis, izņemot Īriju un Apvienoto Karalisti, un Šengenas asociētās valstis Šveice, Islande, Lihtenšteina un Norvēģija <ul style="list-style-type: none"> Nodrošināt augstu drošības pakāpi ES un veicināt likumīgu ceļošanu Vīzas un atbalsts integrētai robežu pārvaldībai
Vispārējā programma “Drošība un brīvību garantēšana” <i>(centralizēta tieša pārvaldība)</i>	Organizētās noziedzības profilakse un apkarošana	Īpašā programma “Organizētās noziedzības profilakse un apkarošana” (<i>ISEC</i>) 600 miljoni EUR, visas ES dalībvalstis <ul style="list-style-type: none"> Noziedzības profilakse, tiesībsardzība, liecinieku aizsardzība un atbalsts, cietušo aizsardzība 	IDF – Policija Visas dalībvalstis, izņemot Dāniju un Apvienoto Karalisti
	Apkarot terorismu	Īpašā programma “Terora aktu un citu ar drošību saistītu risku profilakse, gatavība tiem un to seku	

⁵ COM(2005) 123.

⁶ Pēc Eiropas Patvēruma atbalsta biroja izveides; ņemts vērā Lēmums Nr. 458/2010/ES, ar ko groza EBF pamataktu.

	un citus ar drošību saistītus riskus	<p>pārvarēšana” (<i>CIPS</i>) 140 miljoni EUR, visas ES dalībvalstis</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Iedzīvotāju un kritiskās infrastruktūras aizsardzība no teroristu uzbrukumiem un no citiem drošības negadījumiem 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nodrošināt augstu drošības pakāpi ES, apkarot noziedzību, pārvaldīt riskus un krīzes
--	--------------------------------------	---	--

2 FONDI UN STĀVOKLIS TO ĪSTENOŠANĀ

Fondi tiek īstenoti, izmantojot dalītas, tiešas un netiešas pārvaldības režīmus: saskaņā ar dalītu pārvaldību starp dalībvalstīm; saskaņā ar tiešu pārvaldību, ko īsteno Komisija, vai netiešu pārvaldību, uzticot daļu no budžeta izpildes trešai personai (netiešā pārvaldība). Valstu daudzgadu programmas *AMIF* un *IDF* vajadzībām tika sagatavotas ar politikas dialoga palīdzību plānošanas perioda sākumā, un tās tika pieņemtas ar Komisijas lēmumu. Dalībvalstis regulāri groza valsts programmas, un tās tiek apstiprinātas ar Komisijas lēmumu. Attiecībā uz tiešo un netiešo pārvaldību Komisija pieņem gada darba programmas, lai izpildītu budžetu.

2.1 Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds (*AMIF*)

AMIF tika izveidots ar mērķi veicināt migrācijas plūsmu efektīvu pārvaldību un lai īstenotu, stiprinātu un pilnveidotu vienotu ES pieeju patvērumam un migrācijai. Izvērtējumā aplūkotojā īstenošanas laikā migrācijas apstākļi drastiski mainījās, ko izraisīja pēkšņs un negaidīts migrācijas spiediena pieaugums uz ES dienvidu un dienvidaustrumu ārējām robežām.

AMIF vispārējais mērķis ir jāsasniedz: i) stiprinot un pilnveidojot kopējo Eiropas patvēruma sistēmu, nodrošinot, ka ES tiesību akti šajā jomā tiek piemēroti efektīvi un vienādi; ii) atbalstot likumīgu migrāciju uz ES dalībvalstīm atbilstoši darba tirgus vajadzībām, kā arī veicinot trešo valstu valstspiederīgo efektīvu integrāciju; iii) stiprinot taisnīgas un efektīvas atgriešanas stratēģijas, kas palīdz apkarot neatbilstīgu migrāciju un uzsver atgriešanas procesa ilgtspējību un efektivitāti un iv) gādājot, lai tās ES dalībvalstis, kuras migrācija un patvēruma meklētāju plūsma ir skārusi visvairāk, varētu paļauties uz pārējo ES dalībvalstu solidaritāti.

Īstenošanas stāvoklis

Saskaņā ar sākotnējām aplēsēm kopējais resursu apmērs, kas Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondam ir pieejams 2014.-2020. gada īstenošanas laikposmā, ir 3137 miljoni EUR. Reaģējot uz neparedzētām vajadzībām, kas aktualizējās līdz ar migrācijas krīzi 2015. un 2016. gadā, šis budžets tika ievērojami palielināts, plānoto saistību apmēram sasniedzot 6888 miljonus EUR, lai nodrošinātu atbalstu pārcelšanai un pārmitināšanai, integrācijai un atgriešanai, kā arī lai sagatavotos Dublīnas regulas pārskatīšanas īstenošanai. Šīs summas tika apgūtas ar valstu programmu, Savienības pasākumu un ārkārtas palīdzības starpniecību.

Rezultātā *AMIF* rīcībā patlaban ir aptuveni šādi resursi:

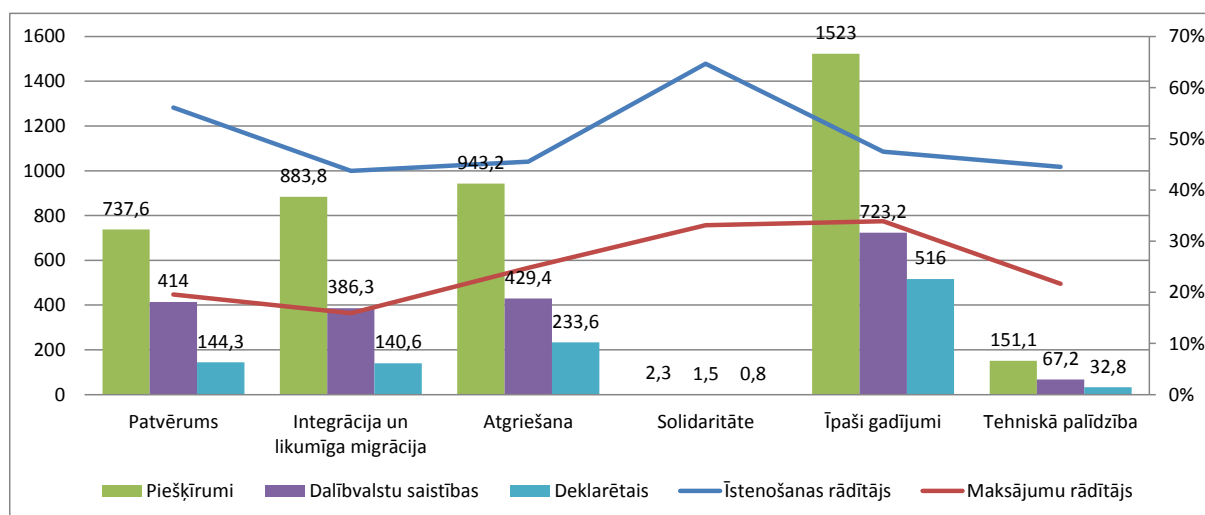
- 5391 miljons EUR (jeb 78 %) ir paredzēti valstu programmām;

- 462 miljoni EUR (jeb 7 %) ir paredzēti Savienības pasākumiem, kas nav ārkārtas palīdzība;
- 1029 miljoni EUR (jeb 15 %) — ārkārtas palīdzībai.

Saskaņā ar dalīto pārvaldību dalībvalstis ir piešķirušas 17 % (738 miljonus EUR) patvēruma mērķim, 21 % (884 miljonus EUR) integrācijas un likumīgas migrācijas mērķim, 22 % (943 miljonus EUR) atgriešanas pasākumiem, 0,1 % (2,3 miljonus EUR) solidaritātes mērķim, 36 % (1523 miljonus EUR) pārmitināšanai un pārceļšanai un 4 % (151 miljonu EUR) tehniskajai palīdzībai. Šajos piešķirumos (4241 miljons EUR) vēl nav ņemti vērā ar Dublinas regulas pārskatīšanu saistītie resursi, kuri joprojām ir jāatvēr.

Ņemot vērā dalībvalstu 2018. gada februāra vidū iesniegtos 2017. gada pārskatus, kopējais maksājumu rādītājs ir 25 % (1068 miljoni EUR) no visas piešķirumu summas, savukārt īstenošanas rādītājs ⁷ ir 48 % (2022 miljoni EUR).

1. attēls: Īstenošanas rādītājs un maksājumu rādītājs pa konkrētiem mērķiem un pamatojoties uz vispārējiem piešķirumiem valsts programmām, dalībvalstu saistībām un dalībvalstu deklarētajiem izdevumiem (pārskatiem) miljonos EUR.

Līdz 2017. gada beigām ar tiešās un netiešās pārvaldības starpniecību Savienības pasākumiem un Eiropas migrācijas tīkla darbībām, kas aptver visu plānošanas periodu no 2014. līdz 2020. gadam, bija piešķirti 462 miljoni EUR. No šīs summas 24 % tika piešķirti projektiem, kuru konkrētie mērķi ir saistīti ar solidaritāti un patvērumu, savukārt pārējie 76 % tika atvēlēti projektiem, kuru konkrētie mērķi ir likumīga migrācija, integrācija un atgriešana.

2.2 IDF – Robežas un vīzas

IDF – Robežas un vīzas mērķis ir nodrošināt augstu drošības līmeni Eiropas Savienībā, vienlaikus veicinot likumīgu ceļošanu, kā arī sasniegt šos divus mērķus, veicot i) vienādas un augsta līmeņa kontroles uz ārējām robežām un ii) efektīvu Šengenas vīzu apstrādi.

⁷ Īstenošanas rādītājs raksturo dalībvalstu progresu attiecībā uz konkrētu darbību un projektu uzsākšanu, kas paredzēti to valsts programmu īstenošanai uz vietas (saistības ir saistītas ar līgumu). Tomēr īstenošanas rādītājs neparāda uzsāktu darbību un projektu izpildes pakāpi. Turklāt, tā kā dalībvalstis var brīvi izvēlēties, kad iesniegt maksājumu pieprasījumus (pārskatus), maksājumu rādītājs neatspoguļo programmu izpildes progresu uz vietas.

Kopš 2009. gada ES vīzu pieteikumu skaits ir palielinājies par 50 %, vienlaikus pieaugot arī vīzu pieteikumu apstrādes izmaksām. Migrācijas krīze ir ietekmējusi arī ES kopējo vīzu politiku, pieaugot spiedienam uz konsulārajiem darbiniekiem visā pasaulē un pastiprinot vajadzību pēc sadarbības neatbilstīgas migrācijas un atgriešanas jomās. Šobrīd ir ļoti būtiski piemērot kopējus vīzu standartus, jo personas, kurām ir izsniegta Šengenas zonas vīza vai uzturēšanās atļauja, var brīvi pārvietoties no vienas dalībvalsts uz citu. Tādējādi visām dalībvalstīm ir viena kopīga interese, proti, nodrošināt, lai vīzu politikas piemērošana notiktu efektīvi un droši. Tādēļ, lai pietiekami īstenotu kopējo vīzu politiku, IDF – Robežas un vīzas ar šī konkrētā mērķa palīdzību atbalsta dalībvalstu spēju veidošanu.

Lai nodrošinātu ES pilsoņu un trešo valstu valstspiederīgo, piemēram, uzņēmēju, tūristu vai citu personu, kuras likumīgi uzturas ES teritorijā, brīvu pārvietošanos, kā arī lai garantētu iekšējo drošību, ļoti liela nozīme ir efektīvai robežkontrolei. Tā kā Savienības pierobežas dalībvalstis kontrolē ievērojamu ES ārējo robežu garumu, viņu uzdevums attiecībā uz robežkontroli ir kļuvis izteikti smags. Šajā sakarībā, palīdzot sasniegt šo konkrēto mērķi, IDF – Robežas un vīzas atbalsta turpmāku robežu pārvaldības saskaņošanu un informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm, kā arī starp dalībvalstīm un Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūru. Papildus minētajam IDF – Robežas un vīzas sekmēja arī solidaritātes vairošanu un dalītu atbildības uzņemšanos starp dalībvalstīm, it īpaši līdzfinansējot ekipējuma iegādi, kas būs nepieciešams Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras operācijās, kā arī uzstādot automatiskus robežkontroles vārtus un pastāvīgi pilnveidojot Eiropas Robežu uzraudzības sistēmu (*EUROSUR*).

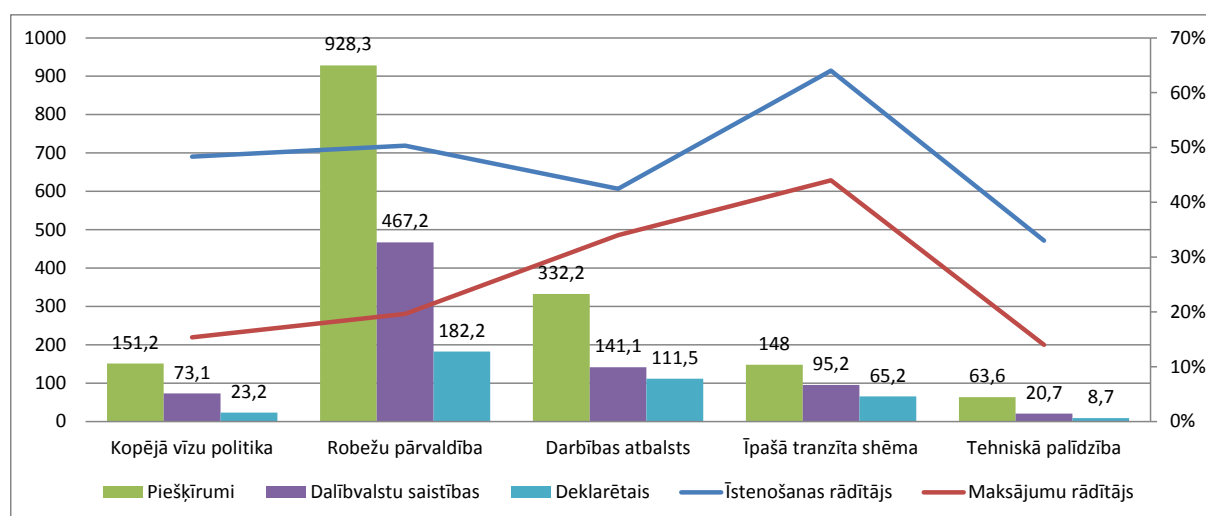
Īstenošanas stāvoklis

IDF – Robežas un vīzas īstenošanai sākotnējais plānotais kopējais resursu apjoms laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam bija 2760 miljoni EUR. Vēlāk šī summa tika pārplānota un sasniedza 2,61 miljardu EUR, jo tika ņemti vērā palielinātie piešķirumi *EMAS* un *Frontex* ekipējuma iegādei (sk. turpinājumā), kā arī tādēļ, ka daļa no līdzekļiem, kas bija piešķirti IT sistēmām, ar ko atbalsta migrācijas plūsmu pārvaldību uz ārējām robežām (piemēram, ieceļošanas/izceļošanas sistēmai, Eiropas ceļošanas informācijas un atļauju sistēmai (*ETIAS*)), tika pārvirzīti Eiropas Aģentūrai lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā (*eu-LISA*). Aptuveni 65 % (1,6 miljardi EUR) no kopējās summas ir atvēlēti valstu programmām. Tomēr summa, kas bija atvēlēta Lietuvai Īpašās tranzīta shēmas vajadzībām, tika saglabāta iepriekšējā apjomā. Reagējot uz neparedzētām vajadzībām, ko izraisīja migrācijas krīze, ievērojami tika palielināta ārkārtas palīdzībai atvēlēta summa, kas palielinājās no 1,3 % līdz 14,8 % no fonda kopējiem resursiem. Taču, lai palīdzētu palielināt ārkārtas palīdzības finansējumu, Savienības pasākumi ir samazinājušies par ceturtdaļu. Dalībvalstis ir saņēmušas papildu summu 192 miljonu EUR apmērā ekipējuma iegādei, kas tiks izmantots Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras kopīgajās operācijās.

Dalībvalstis ir piešķirušas 9 % (151 miljonu EUR) kopējās vīzu politikas mērķa sasniegšanai, 57 % (928 miljonus EUR) robežu pārvaldības mērķim, 21 % (333 miljonus EUR) operatīvajam atbalstam, 9 % (148 miljonus EUR) Īpašajai tranzīta shēmai un 4 % (64 miljonus EUR) tehniskajai palīdzībai (sk. 2. attēlu).

Ņemot vērā dalībvalstu 2018. gada februāra vidū iesniegtos 2017. gada pārskatus, kopējais maksājumu rādītājs ir 24 % (391 miljons EUR) no visas piešķirumu summas, savukārt īstenošanas rādītājs ir 49 % (797 miljoni EUR).

2. attēls: Īstenošanas rādītājs un maksājumu rādītājs pa konkrētiem mērķiem un pamatojoties uz vispārējiem piešķirumiem valsts programmām, dalībvalstu saistībām un dalībvalstu deklarētajiem izdevumiem (pārskatiem) miljonos EUR.

Tiešās pārvaldības vajadzībām līdz 2017. gada 30. jūnijam bija finansēti 123 pasākumi (46 ārkārtas palīdzības pasākumi un 77 Savienības pasākumi) par kopējo summu 383 miljonu EUR apmērā saskaņā ar 2014.-2017. gada ikgadējām darba programmām. Ārkārtas palīdzības finansējumu izmantoja septiņas dalībvalstis (Bulgārija, Grieķija, Francija, Horvātija, Itālija, Slovēnija un Ungārija), viena ES aģentūra (Eiropas Patvēruma atbalsta birojs) un viena starptautiska organizācija (Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos birojs (*UNHCR*)). Finansējums Savienības pasākumiem tika nodrošināts, izmantojot dotācijas (kopā 7 — vīzām un robežām) un iepirkumus (kopā 70 iepirkumi, no kuriem vairāk nekā puse bija Šengenas novērtējumi).

Komisija laikposmā no 2014. līdz 2017. gadam deleģēja budžeta izpildes uzdevumus trīs struktūrām: *eu-LISA* viedrobežu izmēģinājuma projekta testēšanas posmam; Starptautiskajam Migrācijas politikas attīstības centram Mobilitātes partnerības mehānismam un *UNHCR* projektam “Atbalsts Grieķijai karsto punktu/pārceļšanas shēmas izstrādei, kā arī patvēruma meklētāju uzņemšanas spēju veidošanai”.

2.3 IDF - Policija

IDF – Policija uzdevums ir nodrošināt augstu drošības līmeni ES, atbalstot cīņu ar noziedzību un efektīvi pārvaldot riskus un krīzes. Fondam ir divi konkrēti mērķi: i) novērst noziedzību un ii) pārvaldīt riskus un krīzes.

Noziedzības novēršanas mērķa ietvaros IDF – Policija sniedz atbalstu cīņai pret visa veida noziedzību, tostarp pret terorismu un organizēto noziedzību, un palīdz palielināt koordināciju un sadarbību starp vairākām tiesībsardzības iestādēm gan dalībvalstu, gan ES līmenī, kā arī ar Eiropu un citām starptautiskām organizācijām.

Palīdzot sasniegt risku un krīžu pārvaldības mērķi, IDF – Policija nodrošina visu dalībvalstu spēju stiprināšanu, uzlabošanu un efektivitātes paaugstināšanu, lai efektīvi pārvaldītu ar drošību saistītos riskus. Turklāt šis mērķis ir koncentrēts uz vajadzību sagatavot kritisko infrastruktūru un iedzīvotājus pret jebkādiem uzbrukumiem, it īpaši teroristu uzbrukumiem.

Tāpat daudz ir ticis paveikts attiecībā uz tādu sistēmu izmantošanas izvēšanu, kuras īsteno Prīmes Padomes lēmumu par automatizētu datu apmaiņu, Pasažieru datu reģistra direktīvu, biometrisku datu apkopošanu un apmaiņu, kā arī savienojumus ar tieslietu un iekšlietu aģentūrām, piemēram, Eiropolu.

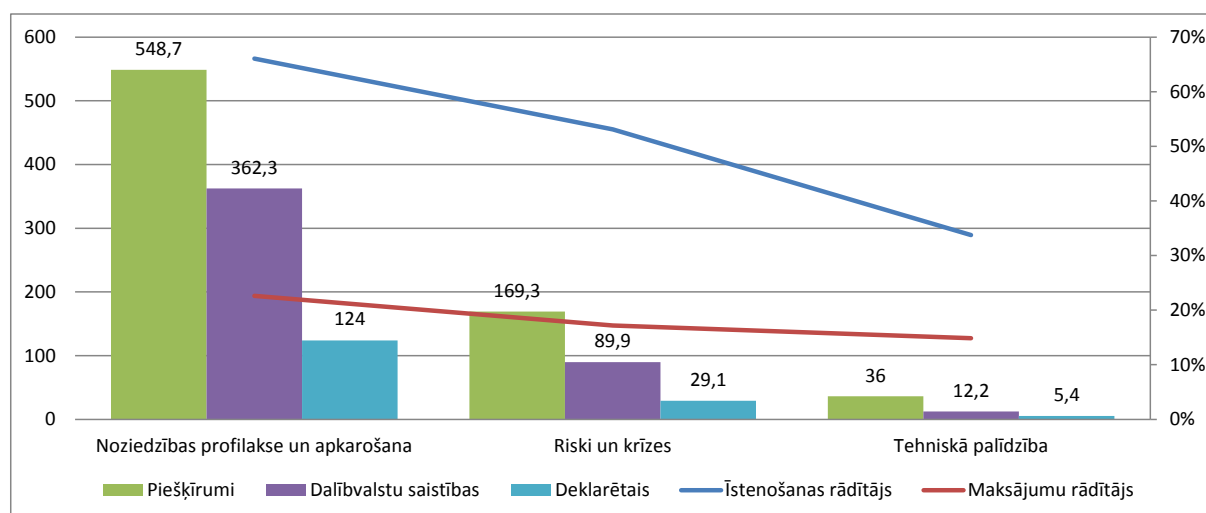
Īstenošanas stāvoklis

IDF – Policija īstenošanai sākotnējais plānotais kopējais resursu apjoms laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam bija 1004 miljoni EUR. Reaģējot uz neparedzētiem drošības apdraudējumiem pēdējos gados, budžets tika papildināts, piešķirot papildu 70 miljonus EUR, lai palīdzētu dalībvalstīm īstenot Pasažieru datu reģistra direktīvu, un vēl papildu 22 miljonus EUR informācijas apmaiņas un sadarbības rīku izstrādei.

Īstenojot dalītu pārvaldību, dalībvalstis ir piešķirušas 73 % (549 miljonus EUR) noziedzības profilakses mērķa sasniegšanai, 22 % (169 miljonus EUR) krīžu un risku pārvaldības mērķim, bet atlikušos 5 % (36 miljonus EUR) tehniskajai palīdzībai.

Tāpat, ņemot vērā dalībvalstu 2018. gada vidū iesniegtos 2017. gada pārskatus, kopējais maksājumu rādītājs ir 21 % (158 miljoni EUR) no visas piešķirumu summas, savukārt īstenošanas rādītājs ir sasniedzis 62 % (464 miljoni EUR).

3. attēls: Īstenošanas rādītājs un maksājumu rādītājs pa konkrētiem mērķiem un pamatojoties uz vispārējiem piešķirumiem valsts programmām, dalībvalstu saistībām un dalībvalstu deklarētajiem izdevumiem (pārskatiem) miljonos EUR.

Tiešajai pārvaldībai 2014.-2016. gada darba programmās⁸ Savienības pasākumu finansēšanai tika piešķirti līdzekļi 122,5 miljonu EUR apmērā, bet ārkārtas palīdzībai — 6,5 miljoni EUR. Turklāt 118,5 miljoni EUR no šīs kombinētās kopējās summas (129 miljoni EUR) tika īstenoti saskaņā ar tiešo pārvaldību, bet 10,5 miljoni EUR saskaņā ar netiešo pārvaldību. Pirmo trīs gadu laikā tika izsludināti deviņi uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus un tika piešķirtas deviņas tiešās subsīdijas par kopējo summu 12,6 miljoni EUR. Ārkārtas palīdzība 2016. un 2017. gadā tika piešķirta pieciem projektiem: Beļģijā (2 projekti), Francijā (1 projekts) un Eiropolam (2 projekti).

⁸ 2017. gada septembrī tika pieņemta 2017. gada darba programma, un tādēļ tā neietilpst novērtēšanas periodā.

3 STARPPOSMA IZVĒRTĒJUMI

3.1 Ierobežojumi

Novērtējums tiek veikts tikai trīs gadus pēc fondu darbības uzsākšanas un tikai divus gadus pēc tam, kad tie tika praktiski īstenoti, jo attiecīgie tiesību akti tika pieņemti novēloti. Lielākā daļa projektu, kuri lielākoties ilgst vairākus gadus, joprojām turpinās, kas to novērtēšanu padara ļoti grūtu. Tādējādi starpposma izvērtējumā nebija iespējams gūt pilnu priekšstatu par rezultātiem un ietekmi, nedz arī izdarīt galīgus secinājumus.

Kā vēl viens ierobežojums ir jāmin darbības salīdzināšanai vajadzīgo kritēriju trūkums, un tas tā ir galvenokārt tāpēc, ka *AMIF* un *IDF* ir pirmās iekšlietu jomas programmas ar vienotu pārraudzības un novērtēšanas sistēmu⁹ un rādītāju kopumu (kopējie, rezultātu un ietekmes). Kopumā datu kvalitāte un dalībvalstu ikgadējo īstenošanas ziņojumu kvalitāte arī nebija izcila, daļēji vienotas pārraudzības un izvērtēšanas sistēmas un tās rādītāju dēļ, un arī tāpēc, ka visi norādījumi attiecībā uz novērtējumu kļuva pieejami vien vēlāk procesa gaitā (2017. gada sākumā).

3.2 *AMIF* novērtējums

Efektivitātes ziņā *AMIF* bija svarīga loma dalībvalstu patvēruma sistēmu uzlabošanā un uzņemšanas spēju stiprināšanā. Migrācijas krīze piespieda dalībvalstis un Komisiju par prioritāriem noteikt ieguldījumus patvēruma jomā, it īpaši, lai uzlabotu izmitināšanas infrastruktūru un pakalpojumus ar mērķi izmitināt lielu skaitu ieceļojošo bēgļu un patvēruma meklētāju. Piemēram, no 2013. līdz 2017. gadam personu skaits tajās mērķa grupās, kurām fonds nodrošināja palīdzību, palielinājās no 18 944 līdz 184 122 personām. Arī fonda apmācīto personu skaits pieauga no mazāk nekā 1000 personām 2015. gadā līdz 7031 personai 2017. gadā.

Fonds ir paveicis lielu darbu saistībā arī ar visneaizsargātākajām personām, tostarp nepavadītiem nepilngadīgajiem (to vietu skaits, kas pielāgotas šai grupai, pieauga no tikai 183 vietām 2014. gadā līdz 17 070 vietām 2017. gadā) un bēgļiem un patvēruma meklētājiem, kuri ieradušies no tādiem reģioniem kā Ziemeļāfrika un Āfrikas rags, un šāds progress ir bijis iespējams, pateicoties fonda labāk nodrošinātajai ārējai dimensijai (16 pasākumi dažādās valstīs saņēma 30 miljonus EUR no divām reģionālās attīstības un aizsardzības programmām). Tomēr pieejamā informācija neliecina par patvēruma sistēmu attīstības, pārraudzības un novērtēšanas spēju uzlabošanos. Lai arī ES pārmitināšanas programma līdz šim darbojās ar lieliem panākumiem, fonda ieguldījums valstu pārmitināšanas programmu izveidē, attīstībā un īstenošanās ir bijis ierobežots. Līdz 2017. gada beigām saskaņā ar ES pārmitināšanas shēmu un ES un Turcijas paziņojumu par likumīgu uzņemšanu bija pārmitinātas gandrīz 26 000 personas (no kopā 74 000 personām). Patlaban 81 % no 27 dalībvalstīm, kuras izmantoja *AMIF*, jau veic pārmitināšanu, salīdzinot ar 15 % iepriekšējā finansēšanas periodā.

⁹ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2017/207 (2016. gada 3. oktobris) par vienoto uzraudzības un izvērtēšanas sistēmu, kura paredzēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 514/2014, ar ko paredz vispārīgus noteikumus Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondam un finansiālā atbalsta instrumentam policijas sadarbībai, noziedzības novēršanai un apkarošanai un krīžu pārvarēšanai (OV L 33, 8.2.2017.).

AMIF ir guvis labus panākumus integrācijas jomā. Par prioritāriem tika noteikti galvenokārt īstermiņa integrācijas pasākumi (ievadkursi par pilsonisko ievirzi, valodu apmācība u. tml.), nevis ilgtermiņa pasākumi (pirmsprofesionālā apmācība, tālākizglītība u. tml.). Piemēram, līdz šim no fonda integrācijas atbalstu ir saņēmuši 1 432 612 trešo valstu valstspiederīgie, un tāpat ir palielinājies to personu īpatsvars, kuras saņēma pastāvīgā iedzīvotāja statusu, proti, no 30 % 2013. gadā līdz 44 % 2016. gadā. Progress saistībā ar likumīgas migrācijas mērķi līdz šim ir bijis ierobežots, visticamāk, kontekstuālo faktoru dēļ.

Lielākajā daļā dalībvalstu vajadzība pēc taisnīgām, ilgtspējīgām un efektīvām atgriešanas stratēģijām ir bijusi viens no arvien svarīgākajiem mērķiem, un fonda atbalstītā brīvprātīgā un piespiedu atgriešana ir pastāvīgi palielinājusies. Atgriezto personu skaits, kuru atgriešanu līdzfinansēja fonds, palielinājās no 5904 personām 2014. gadā līdz 39 888 personām 2015. gadā un samazinājās līdz 36 735 personām 2017. gadā. To personu skaits, kuras ar fonda palīdzību atgriezās brīvprātīgi, palielinājās desmitkārtīgi, un personu izraidīšanas gadījumu skaits, ko līdzfinansēja fonds, palielinājās no tikai 10 gadījumiem 2013. gadā līdz augstākajam punktam — 6065 gadījumiem 2016. gadā.

Dalībvalstu solidaritātes stiprināšana un atbildības dalīšana tika panākta galvenokārt ar ārkārtas palīdzību, pārceļšanas mehānismiem un ES pārmitināšanas programmām.

AMIF sniegtā ārkārtas palīdzība ir bijis nozīmīgs līdzeklis dalībvalstu atbalstam 2015. gada migrācijas krīzes laikā un pēc tās. Tā apliecināja sevi kā spēcīgu rīku solidaritātes stiprināšanai, un tā veicināja ātru un precīzāk vērstu rīcību, reaģējot uz krīzi.

Runājot par **atbilstību**, programmas “*SOLID*” novērtējumos tika konstatēts, ka ir jāpieliek papildu pūles, lai saskaņotu prioritātes ar vajadzībām, it īpaši patvēruma jomā. *AMIF* novērsa šo nepilnību un pierādīja, ka spēj būt pietiekami elastīgs, ar plašu vērienu un visaptverošs, reaģējot uz dažādām vajadzībām, un lielākā daļa valsts programmu joprojām ir saskaņā ar dalībvalstu vajadzībām. Tomēr fonda īstenošanas laikā dalībvalstu vajadzības bija mainīgas un daudzveidīgas, kā rezultātā, iespējams, īstenošanas periodā nāksies pielāgot piešķiršanas kārtību. To varētu paveikt, piemēram, pielāgojot iemaksu skalu un veicot stingrāku starpposma pārskatīšanu.

Fonda izveides, plānošanas un programmu veidošanas posmos tika veikti konkrēti pasākumi, lai nodrošinātu **saskaņotību** un papildināmību ar citiem ES finanšu instrumentiem un atbilstīgām galvenajām ES politikas stratēģijām. Īstenošanas posmā Komisijas dienesti aktīvi sadarbojās gan savstarpēji, gan ar dalībvalstīm, pārsvarā *ad-hoc* režīmā, lai nodrošinātu, ka tie ES fondi, kuriem ir līdzīgi mērķi, tiktu izmantoti saskaņoti. Valstu līmenī lielākā daļa dalībvalstu nodrošināja saskaņotību un papildināmību, ieviešot saskaņošanas mehānismus — galvenokārt pārraudzības komitejas, kuru darbā iesaistīja dažādas iestādes, kas saistītas ar fonda īstenošanu.

Tomēr redzams, ka iekšējās saskaņotības jomā (*AMIF* instrumentu starpā) vēl ir potenciāls saziņas uzlabošanai, jo līdzekļu saņēmēju informētība par Savienības un ārkārtas palīdzības pasākumiem nav pārāk liela. Jāatzīmē, ka ir konstatēta neliela nesaskaņotība, pārklāšanās un dublēšana gan iekšēji, gan ārēji.

Kopumā *AMIF* ir radījis ievērojamu **ES pievienoto vērtību**, neskatoties uz samērā nelielu finansējuma apjomu, salīdzinot ar šajā periodā notikušās krīzes izraisītajām lielajām problēmām. Galvenais ES līmeņa ieguvums izriet no atsevišķu darbību transnacionālās dimensijas (konkrēti pasākumi, Savienības pasākumi un Eiropas migrācijas tīkls), kā arī no sloga dalīšanas ES līmenī, ko it īpaši atbalsta ārkārtas palīdzība un pārceļšanas mehānisms, ko

nodrošina valstu programmas, turklāt abi šie elementi ir stabils pierādījums tam, ka tika piemērots solidaritātes princips.

AMIF radītā būtiskā ES pievienotā vērtība izpaudās šādi: i) fonds nodrošināja migrācijas plūsmu efektīvu un iedarbīgu pārvaldību ES līmenī (apjoma ietekme); ii) tas optimizēja ar migrācijas pārvaldību saistītās procedūras un vairoja zinātību un spēju veidošanu (procesa ietekme); iii) tas deva iespēju dalībvalstīm sasniegt plašāku migrantu, patvēruma meklētāju, bēgļu un trešo valstu valstspiederīgo loku (darbības jomas ietekme); iv) fonds ieviesa inovācijas, kas tika izstrādātas valstu un Eiropas līmenī (modeļa ietekme), lai gan mazākā mērā.

Ja *AMIF* finansējums nebūtu pieejams, tas negatīvi ietekmētu ES rīcības kvalitāti, reaģējot uz migrācijas krīzi, un dalībvalstu spēju sadarboties un ieviest risinājumus. Atbalsta pārtraukuma gadījumā, visticamāk, i) samazinātos veikto darbību tvērums un kvalitāte, ii) aizkavētos to īstenošana vai iii) tās varētu pat tikt apturētas, tostarp darbības, kas saistītas ar solidaritātes un savstarpējās uzticības principu piemērošanu.

Ilgspējību *AMIF* nodrošina ar pārbaužu mehānismu palīdzību, kas lielākajai daļai instrumentu tika izveidoti programmu veidošanas un īstenošanas posmos, lai gan pasākumu rakstura dēļ mazākā mērā to nodrošināja ar ārkārtas palīdzības starpniecību. Būtu jāuzlabo tas, kā tiek ņemti vērā ilgspējības kritēriji, ne tikai izstrādājot *AMIF* intervences, bet arī lai sistemātiski apkopotu gūto pieredzi un to pārveidotu valstu tiesību aktos, praksē un procedūrās ar mērķi novērst vienu un to pašu (mazāk inovatīvu) produktu atkārtotu finansēšanu.

Pasākumu rezultātu ilgspēja, visticamāk, būs atšķirīga atkarībā no mērķa jomas (integrācijas un patvēruma jomā sasniegtais, visticamāk, turpināsies, ja darbības būs vērstas uz ilgtermiņa vajadzībām, savukārt rezultāti atgriešanas jomā ir ilgspējīgāki, ja to pamatā ir brīvprātīgas atgriešanas shēmas un tos papildina centieni reintegrācijas jomā).

3.3 IDF – Robežas un vīzas novērtējums

Aplūkojot **efektivitāti**, IDF – Robežas un vīzas tiek uzskatīts par efektīvu gan kopējā vīzu politikas, gan integrētās robežu pārvaldības jomā. Šis fonds ir palīdzējis i) veicināt likumīgu ceļošanu, pastiprinot dalībvalstu spējas, piešķirot tām līdzfinansējumu ekipējuma iegādē, kas nepieciešams vīzu pieteikumiem pievienoto dokumentu autentiskuma pārbaudēm, un informācijas sistēmas izstrādei vīzu pieteikumu koordinēšanai, un ii) drošības aprīkojuma konsulāro dienestu birojiem trešajās valstīs iegādei. Neraugoties uz Ārējo robežu fonda *ex-post* novērtējumā pausto ieteikumu palielināt līdzfinansējuma daļu, fonda ieguldījums konsulārās sadarbības vajadzībām daudzās dalībvalstīs bija ierobežots īstenošanas sākšanas aizkavēšanās dēļ. Atbalstu kopējas vīzu politikas izstrādei papildināja arī ar IT sistēmu ieviešanu un darbību, īpašu uzmanību pievēršot valstu vīzu informācijas sistēmām.

Fonds veicināja kontroles pasākumu efektivitāti uz ārējām robežām, atbalstot tos pasākumus, kas bija vērsti uz robežkontroles un uzraudzības ekipējuma (piemēram, dokumentu pārbaudes ierīču, sakaru ierīču) iegādi, modernizēšanu, uzlabošanu un nomaiņu. Robežu pārvaldības spēju jautājums tika risināts, ieviešot automatizētus robežkontroles vārtus, kas paātrina pārbaudes robežšķērsošanas punktus un kas ir savienoti ar valstu un starptautiskām IT sistēmām, tādējādi paaugstinot informācijas apmaiņas efektivitāti. Būtisks pienesums kopējās vīzu politikas mērķu sasniegšanā bija vīzu informācijas sistēmas (VIS) pilnveide. Apmācības

sekmēja arī vīzu izsniegšanas prakses saskaņošanu, sniedzot konsulārajiem darbiniekiem tehnisku un jaunāko informāciju par tematiem, kas saistīti ar vīzu un saistītām sistēmām.

Neraugoties uz migrācijas un drošības krīzi, fonds ir atbalstījis integrētas robežu pārvaldības efektīvu īstenošanu, kā noteikts IDF – Robežas un vīzas regulas 3. panta 2. punkta b) apakšpunktā. Līdz šim ir izlietoti aptuveni 200 miljoni EUR, kas tika piešķirti konkrētiem pasākumiem, lai sniegtu atbalstu 14 dalībvalstīm iegādāties ekipējumu Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūrai, ko paredzēts izmantot Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras koordinētajās kopējās operācijās. Tas palielināja dalībvalstu solidaritāti un palīdzēja izstrādāt *EUROSUR* un robežu pārvaldības IT sistēmas.

Fonds sekmēja dalībvalstu savstarpējo sadarbību, kā arī dalībvalstu sadarbību ar Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūru, un šīs sadarbības ietvaros tika iegādāts ekipējums, ko paredzēts izmantot Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras operācijās.

Attiecībā uz tiešo pārvaldību ir ļoti grūti izdarīt secinājumus par to darbību dotāciju efektivitāti, kas piešķirtas saskaņā ar Savienības pasākumiem vai no ārkārtas palīdzības, jo starpposma izvērtējumā aplūkotajā laikposmā bija pabeigtas vien dažas darbības. Ārkārtas palīdzība ir izmantota septiņās dalībvalstīs — galvenokārt Grieķijā, Itālijā un Bulgārijā, un tai bija liela nozīme ārkārtas vajadzību apmierināšanā pārskata perioda sākumā, kā arī finansējuma nepietiekamības pārvarēšanā līdz valstu programmu pieņemšanai (piemēram, vienā dalībvalstī ārkārtas palīdzības apjoms laikposmā no 2014. līdz 2017. gadam trīs reizes pārsniedza valsts programmas ietvaros visam 2014.-2020. gada laikposmam piešķirto līdzekļu summu).

Fonda sākotnējais pamatojums un mērķi joprojām ir **atbilstīgi** — arī pēc migrācijas krīzes. Lai risinātu pastāvīgi mainīgās vajadzības, programmu veidošanas un īstenošanas posmos tika izstrādāti attiecīgi mehānismi. Fonda nodrošinātā elastība, kas ietver naudas līdzekļu pārvešanu starp dažādiem mērķiem, palīdzēja risināt šīs mainīgās vajadzības. Tomēr dalībvalstīm būtu vajadzīga vēl lielāka elastība, ko varētu panākt, atsakoties no minimālā līdzekļu piešķiruma apjoma mērķiem un samazinot valsts mērķu skaitu.

Fondu uzskata par **saskanīgu** ar citām ES un valstu intervencēm. Saskaņotība un papildināmība ar citiem ES finanšu instrumentiem tika nodrošināta ar saskaņošanas mehānismu palīdzību programmu veidošanas posmā, kuri pēc tam tika ieviesti īstenošanas posmā. Lielākā daļa dalībvalstu pieņēma dažādus koordinēšanas mehānismus, lai nodrošinātu saskaņotību ar līdzīgām intervencēm, ko veic citi ES fondi. IDF – Robežas un vīzas un valstu intervencu pārklāšanās vīzu un robežu jomā nav konstatēta. Īstenošanas saskaņotība ar citām ES programmām varētu būt labāka. Tā kā ES programmai “Muita 2020” un IDF – Robežas un vīzas ir kopīgi mērķi gan attiecībā uz drošības jautājumiem, gan apmācību jomā, ir apzinātas jomas, kurās pastāv sinerģijas potenciāls. Tomēr šo abu iniciatīvu savstarpējā koordinācija varētu būt labāka.

Fonds nodrošināja **ES pievienoto vērtību**, veicot inovatīvus ieguldījumus infrastruktūrā un ekipējumā. Tas atbalstīja dalībvalstu sadarbību. Fonda atbalstītie apmācību pasākumi sekmēja dalībvalstīs izmantotās prakses tuvināšanu. Lielāku ES pievienoto vērtību varēja gaidīt tādās jomās kā konsulārā sadarbība, sadarbība ar trešām valstīm un IT sistēmas.

Sakarā ar to, ka liela mēroga IT sistēmām ir nepieciešami lieli ieguldījumi, visticamāk, bez ES intervences valstu IT sistēmas arī turpmāk būtu atšķirīgas, tādējādi mazinot ES spējas sasniegt savas robežu un vīzu politikas vispārējos mērķus. Vīzu jomā jauno tehnoloģiju izmantošana radīja pievienoto vērtību vīzu apstrādes procesa efektivitātes ziņā, uzlabojot datu un

informācijas apmaiņu dalībvalstīs un starp tām. Robežu jomā ES pievienotā vērtība izpaudās kā sadarbspējīgu mūsdienīgu tehnoloģiju izstrāde, kuras paaugstināja Šengenas informācijas sistēmas un vīzu informācijas sistēmas efektivitāti un darbības ātrumu. Tas pastiprināja Šengenas partneru savstarpējos savienojumus, kas savukārt palīdzēja pastiprināt robežkontroli un pārraudzību. Tādēļ ieguldījumi IT sistēmu sadarbības uzlabošanā tiek uzskatīti par vajadzīgiem.

IDF – Robežas un vīzas finansēto darbību **ilgtspēja** ir atkarīga no ES finansējuma nepārtrauktības, jo redzams, ka valstu nodrošinātais finansējums nav pietiekams, lai nodrošinātu tādu pašu ieguldījumu līmeni. Salīdzinoši augsta ilgtspēja ir īpaši ieguldījumiem infrastruktūrās, telpās un IT sistēmās, jo tiem tradicionāli ir nepieciešamas mazākas uzturēšanas izmaksas, salīdzinot ar sākotnējiem ieguldījumiem. Apmācības pasākumiem arī ir svarīga loma darbību ilgtspējas nodrošināšanā ilgtermiņā.

3.4 IDF – Policija novērtējums

Ir vērts atzīmēt, ka IDF – Policija ir pirmā ES finansēšanas programma, kura pievērsās policijas iestāžu sadarbībai, cīņai pret smagu organizēto noziedzību un terorismu un krīžu pārvarēšanai, un risku pārvaldībai, kas arī tiek īstenota, izmantojot dalīto atbildību ar dalībvalstīm (dalītās pārvaldības režīms), jo agrākos fondos, proti, *CIPS* un *ISEC*, īstenoja tikai tiešā veidā Komisija (tiešā pārvaldība).

Fonds ir darbojies lielākoties **efektīvi**, un tas ir veicinājis drošības uzlabošanu ES, novēršot un apkarojot pārrobežu, smago un organizēto noziedzību, tostarp terorismu, kā arī palīdzot tiesībsardzības iestādēm saskaņot savu rīcību un sadarboties. Sadarbība izpaudās kā apmaiņa ar informāciju par pārrobežu noziedzību, transnacionālu tīklu un projektu izstrāde un dalībvalstu līdzdalība kopīgo izmeklēšanas komandu darbā un Eiropas daudznozaru platformas pret noziedzības draudiem (*EMPACT*) politikas ciklā. IDF – Policija finansētie valstu pasākumi arī sekmēja cilvēku spēju un cilvēkresursu uzlabošanu, it īpaši finansējot un pieņemot darbā papildu darbiniekus.

Rezultātu izteiksmē iepriekš minētie pasākumi, kas tiek finansēti saskaņā ar dalīto pārvaldību, sekmēja darbības, lai sagrautu organizētās noziedzības grupējumus, it īpaši i) konfiscējot skaidru naudu (vairāk nekā 1,6 miljardi EUR); ii) apturot tīmekļa vietņu darbību; iii) veicot arestus; iv) konfiscējot zagtus priekšmetus (vairāk nekā 90 miljonu EUR vērtībā) un v) konfiscējot narkotikas, piemēram, heroīnu un kokaīnu (vairāk nekā 4 miljonu EUR vērtībā).

Tāpat fonds palīdzēja paaugstināt dalībvalstu spējas efektīvi pārvaldīt ar drošību saistītos riskus un krīzes un mazākā mērā — aizsargāt iedzīvotājus un kritisko infrastruktūru no teroristu uzbrukumiem un citiem ar drošību saistītiem negadījumiem.

Pieejamā informācija liecina, ka fonds ir sekmējis dalībvalstu spēju uzlabošanu tādā jomā kā visaptverošu draudu un risku novērtējumu izstrāde, lai gan IDF – Policija finansēto projektu skaits valstu un ES līmenī ir samērā zems. Šie projekti bija vērsti, piemēram, uz: kritiskās infrastruktūras aizsardzību, informācijas sistēmu un zināšanu pilnveidi sprāgstvielu jomā, apmācībām par iespējamu “ārvalstu kaujinieku” identificēšanu un *CBRN-E* (ķīmisku, bioloģisku, radioloģisku, kodola un sprāgstvielu) draudu analīžu pilnveidi.

Darbību saskaņošana un sadarbība starp dalībvalstīm, Eiropolu vai citām attiecīgajām ES struktūrām tika veicināta, izstrādājot informācijas sistēmas, datubāzu un tiesībsardzības

lietojumu savienojumus un izveidojot platformas informācijas apmaiņai. It īpaši dalībvalstis izmantoja fondu, lai izpildītu savas saistības attiecībā uz ES tiesību instrumentu, piemēram, Prīmes līguma un Pasažieru datu reģistra direktīvas, īstenošanu.

Runājot par Savienības pasākumiem, tika finansēti vairāki pasākumi tādās jomās kā agrīnā brīdināšana un sadarbība krīzes novēršanas jautājumos: piemēram, tīkls *ATLAS*, kura mērķis ir stiprināt īpašo intervences vienību gatavību un efektivitāti, rīkojot mācības un citas pārrobežu apmaiņas, tostarp krīzes situācijās, un iegādājoties un daloties ar taktisko ekipējumu īpašo operāciju atbalstam.

Neraugoties uz finansējuma apmēru, kas pieejams IDF – Policija, dalībvalstis ir paveikušas samērā maz tādās jomās kā i) dalībvalstu administratīvo un operatīvo spēju stiprināšana kritiskās infrastruktūras aizsardzībai, ii) cietušo personu aizsardzība un iii) apmācību shēmu un apmaiņas programmu izstrāde. Turklāt ierobežots progress ir panākts arī sadarbībā ar trešām valstīm un starptautiskām organizācijām, lai gan lielākā daļa projektu, kas saistīti ar šiem operatīvajiem mērķiem, joprojām turpinās. Cietušo aizsardzības jomā īstētie pasākumi bija koncentrēti uz cilvēku tirdzniecību, uz personām, kuras cietušas no terorisma, bērniem, kuri cietuši no vardarbības, kā arī uz tādām problēmām kā vardarbība ģimenē, narkotiku nelikumīga tirdzniecība un finanšu noziegumi.

Fonda sākotnējais pamatojums un mērķi joprojām ir **atbilstīgi** — arī pēc migrācijas un drošības krīzes. Lai risinātu pastāvīgi mainīgās vajadzības, gan programmu veidošanas, gan īstenošanas posmos tika izstrādāti attiecīgi mehānismi. Dalībvalstis savās valsts programmās noteica atbilstošās politikas jomas, kas tika iekļautas *EMPACT* politikas ciklā. Tomēr dažas dalībvalstis izvēlējās arī pievērsties vienai konkrētai jomai, kas tām rada problēmas: narkotikas, cilvēku tirdzniecība, kibernetizācija, finanšu noziegumi vai korupcija.

Fonda nodrošinātā elastība, kas ietver finansējuma pārvešanu starp dažādiem mērķiem, palīdzēja risināt šīs mainīgās vajadzības. Tomēr dalībvalstis novērtētu vēl lielāku elastību, ko varētu panākt, atsakoties no minimālā līdzekļu piešķiruma apjoma mērķiem un samazinot valsts mērķu skaitu.

Fonds ir uzskatāms par **saskanīgu**, un tā mērķi papildina citus valstu politikas virzienus. Fonda saskaņotība un papildināmība ar citiem ES finansēšanas instrumentiem tika nodrošināta izstrādes, programmu veidošanas un īstenošanas posmos. Lai nodrošinātu saskaņotību un papildināmību, īstenošanas posmā tika ieviesti saskaņošanas mehānismi. Pārraudzības komitejām un atbildīgajām iestādēm ir nozīmīga loma saskaņotības nodrošināšanā, turklāt dažādie īstenošanas režīmi viens otru papildina. Tomēr redzams, ka vajadzīgi daži uzlabojumi attiecībā uz ES aģentūrām un iekšējo saskaņotību, jo līdzekļu saņēmēji ir maz informēti par pasākumiem un projektiem, kas tiek īstenoti IDF paspārnē.

Kopumā fonds ir nodrošinājis **ES pievienoto vērtību**, jo ir uzlabota pārrobežu sadarbība, zināšanu un paraugprakses apmaiņa starp dalībvalstu tiesībsardzības iestādēm, ir paaugstinājusies savstarpējā uzticība starp šīm iestādēm un ir piemēroti un īstenoti būtiskākie ES politikas virzieni (procesa ietekme).

Fonds ir palīdzējis paplašināt pasākumu tvērumu un uzlabojis to kvalitāti, piešķirot ieguldījumus jomās, kurām ir zema prioritāte, vai izteikti specializētās jomās. Moderna ekipējuma iegāde ir paaugstinājusi valstu iestāžu spējas veikt specializētas intervences ar plašāku uzdevuma tvērumu. Tāpat fonds ir sekmējis zināšanu apmaiņas veidu paplašināšanu, kā arī veicinājis tiesībsardzības iestāžu darbinieku apmācības (darbības jomas ietekme).

Fonds ir pierādījis, ka tas ir devis pienesumu ES līmeņa pētniecības saskaņošanai noziedzības novēršanas jomā, kā arī palīdzējis vairojot ieguldījumus un koncentrēšanos uz ilgtermiņa pasākumiem šajā jomā. Tāpat tas ir nodrošinājis apjomīgus ieguldījumus, it īpaši IT sistēmās, apmācībā un specializētā ekipējumā (apjoma ietekme).

Ja IDF – Policija finansējums nebūtu pieejams, tas negatīvi ietekmētu gan ES reakcijas uz pārrobežu sadarbību kvalitāti, gan dalībvalstu spēju ieviest inovatīvus risinājumus (modeļa ietekme).

Iepriekšējā finansēšanas perioda laikā programmām *ISEC* un *CIPS* bija spēcīga transnacionāla dimensija, jo transnacionāla sadarbība bija priekšnoteikums finansējuma saņemšanai. Tomēr to koordinējošo un partnerorganizāciju ģeogrāfiskais izvietojums, kuras saņēma finansējumu, bija izteikti nevienmērīgs un koncentrēts vien dažās dalībvalstīs. Ieviešot IDF – Policija dalītās pārvaldības režīmu (sākotnēji 60 % no visas programmas un vairāk nekā 70 % pēc papildu piešķirumu saņemšanas), uzlabojās fonda ģeogrāfiskā sasniedzamība visās dalībvalstīs, lai gan Savienības pasākumiem joprojām ir raksturīga tā pati ģeogrāfiskā nelīdzsvarotība, kas eksistēja iepriekšējos fondos.

Fonda **ilgtspējība** tika nodrošināta, izmantojot tā pasākumu saskaņošanu un papildināmību ar tiem pasākumiem, kuri tika izstrādāti, atbildot uz valstu prioritātēm vai ES prasībām. Gan dalītās, gan tiešās pārvaldības pasākumi veidošanas un īstenošanas posmos tika noteikti visaptveroši pasākumi un mehānismi ilgtspējības nodrošināšanai. Tomēr tas, ka lielākā daļa projektu joprojām tiek īstenoti, liedz noteikt, vai to ietekme uz mērķa grupām un konkrētām jomām patiešām turpināsies ilgi.

3.5 Efektivitāte, vienkāršošana un administratīvā sloga samazināšana

Aplūkojot **efektivitāti**, kopumā un balstoties uz pieejamajiem datiem, novērtējumā tika konstatēts, ka fondu rezultāti tika sasniegti ar samērīgām izmaksām gan cilvēkresursu, gan finanšu resursu izteiksmē. Tomēr lielākajā daļā dalībvalstu ir grūtības saistībā ar ES norādēm, vienotiem rādītājiem un ziņošanas/pārraudzības kārtību. Neskatoties uz uzlabojumiem vienkāršošanas jomā, sajūsto administratīvo slogu var uzskatīt par apstākli, kas mazina efektivitāti.

Tika konstatēts, ka Horizontālajā regulā ((ES) Nr. 514/2014) izklāstītais vienotais procedūru kopums visām fonda aptvertajām jomām un abām programmām *AMIF* un IDF veicināja **vienkāršošanu**. Vienkāršoto izmaksu iespēju bija izmantojušas tikai dažas dalībvalstis, kuras atzina tās iedarbību uz **administratīvā sloga samazināšanu**. Tomēr fondu īstenotie pasākumi vienkāršošanai un administratīvā sloga samazināšanai ir tikai daļēji sasnieguši plānotos mērķus. Neskatoties uz uzlabojumiem vienkāršošanas jomā, šajā posmā ir maz liecību, ka administratīvais slogs būtu ievērojami samazinājies. Pārraudzības, ziņošanas un pārbaudes pasākumi joprojām tiek uztverti kā apgrūtinājums, un dalībvalstis ir lūgušas sniegt tām papildu norādījumus par ES prasību ievērošanas nodrošināšanu. Tāpat tika saņemta informācija, ka arī ziņošanas prasības un dažu kopīgo rādītāju nenozīmīgums vairo administratīvo slogu.

4 STARPPOSMA PĀRSKATĪŠANA

Šajā ziņojumā par starpposma izvērtēšanu atbilstoši Regulas (ES) Nr. 514/2014 57. pantam ir iekļauts attiecībā uz visiem trīs fondiem paredzētā starpposma pārskata novērtējums.

Kopējais process sākās 2017. gada jūnijā, vispirms nosūtot dalībvalstīm aptaujas anketu par vajadzību novērtējumu. Tās mērķis bija dot dalībvalstīm iespēju apsvērt, vai to valsts programmām varētu būt vajadzīga pārskatīšana un kādā apjomā tā būtu vajadzīga, kā arī novērtēt to (finansiālās) vajadzības atlikušajam 2018.-2020. gada laikposmam. Aptaujas anketai bija pievienota vēstule, kurā bija izklāstītas galvenās norises ES politikā pēdējo gadu laikā, kas būtu jāņem vērā, apsverot turpmākās vajadzības. Komisija pēc tam veica dalībvalstu sniegto atbilžu sīku analīzi un rīkoja dialogus starp Komisiju un lielāko daļu dalībvalstu, kuros detalizēti apsprieda fondu īstenošanas stāvokli, paustās vajadzības un perspektīvu perioda pēdējiem gadiem.

Pēc šīm apspriedēm valstu programmām paredzētais īpašais papildu līdzekļu piešķirums 128 miljonu EUR apmērā, kas jāsadala starpposma pārskatīšanas kontekstā, bija plānots vienīgi robežu un vīzu instrumentam atbilstoši šā instrumenta juridiskajam pamatam. Tas tā bija tāpēc, ka fondiem *AMIF* un *IDF* – Policija papildu finansējums nebija plānots un lielākā daļa dalībvalstu valsts programmu, kas tiek īstenotas saskaņā ar šiem fondiem, pēdējo gadu laikā bija vairākkārt pārskatītas migrācijas un drošības krīzes dēļ.

Noslēgumā var secināt, ka starpposma pārskatīšana deva iespēju pārskatīt valsts programmu prioritātes atbilstoši jaunajām politikas iniciatīvām, kā arī pielāgoties jaunajai situācijai drošības, robežu un migrācijas jomā. Tomēr visaktuālākā tā bija fondam *IDF* – Policija, kuram tika darīts pieejams papildu finansējums, kas deva iespēju no jauna pievērsties dažām konkrētām prioritātēm un vajadzībām dalībvalstu līmenī. Turklāt šajā kontekstā paustās dalībvalstu finansiālās vajadzības (2019. gada budžeta projektam ir iesniegts lūgums piešķirt papildu finansējumu atgriešanas un karsto punktu jomā) tiks rūpīgi izvērtētas ikgadējo budžeta pieņemšanas procedūru laikā.

5 SECINĀJUMI UN TURPMĀKĀ RĪCĪBA

5.1 Efektivitāte

Fondi pārsvarā ir atzīti par efektīviem un kopumā ir apliecinājuši, ka tie ir svarīgs instruments sarežģītu migrācijas un drošības situāciju risināšanai, neskatoties uz problēmu skaita ievērojamo pieaugumu, kas tiem ir jārisina.

AMIF apliecināja, ka tas ir svarīgs instruments sarežģītu situāciju risināšanai, nodrošinot gan īstermiņa ārkārtas palīdzību patvēruma, integrācijas un atgriešanas jomā, gan sekmējot ilgāka termiņa spēju veidošanu šajā jomā. Īpašu ieguldījumu *AMIF* deva dalībvalstu uzņemšanas un pieteikumu izskatīšanas spēju stiprināšanā ārkārtīgi lielu migrācijas plūsmu apstākļos. Kaut arī likumīgas migrācijas jomā progress līdz šim ir bijis neliels, toties integrācijas jomā, tostarp attiecībā uz spēju veidošanu, dalībvalstis ir panākušas mērenu progresu. Īstermiņa integrācijas pasākumiem ir noteikta augstāka prioritāte nekā ilgtermiņa pasākumiem, taču šo pasākumu rezultāti vēl nav redzami, jo integrācija ir ilgtermiņa process. Fonds ir palīdzējis stabili palielināt atgriešanas rādītājus.

IDF – Robežas un vīzas apliecināja savu efektivitāti, palīdzot veicināt likumīgu ceļošanu. Fonda pienesums attiecībā uz konsulāro sadarbību un sadarbības stiprināšanu ar trešām valstīm bija ierobežots. Tāpat fonds sniedza atbalstu kopējas vīzu politikas izstrādei, nodrošinot apmācības un izveidojot IT sistēmas (it īpaši vīzu informācijas sistēmu), un nodrošinot to darbību.

IDF – Policija palīdzēja uzlabot drošību ES, pastiprinot dalībvalstu spējas novērst un apkarot pārrobežu, smago un organizēto noziedzību, tostarp terorismu, ar: i) darbībām, kas vērstas pret finanšu un ekonomiskajiem noziegumiem, kibernoziēdzību un narkotiku nelikumīgu tirdzniecību, ii) ieguldījumiem IT sistēmās un operatīvajā ekipējumā, iii) dalībvalstu sadarbību, piemēram, dalību kopīgajās izmeklēšanas komandās, un iv) *EMPACT* politikas ciklu.

Ar drošību saistīto risku un krīžu jomā IDF – Policija ir palīdzējis uzlabot dalībvalstu spējas efektīvi pārvaldīt ar drošību saistītos riskus un krīzes, i) izstrādājot visaptverošus draudu un risku novērtējumus, ii) izveidojot konkrētam sektoram paredzētas agrīnās brīdināšanas sistēmas, iii) izmantojot sadarbības mehānismus un iv) modernizējot un iegādājoties ekipējumu, kas nodrošina iespēju labāk reaģēt krīzes vai ārkārtas situācijās.

5.2 Lietderība

Pieejamie dati liecina, ka kopumā fondu darbības rezultāti ir sasniegti ar samērīgām izmaksām gan cilvēkresursu, gan finanšu resursu ziņā, ar nelieliem ierobežojumiem. Lietderība tika nodrošināta, pateicoties iepriekšējo projektu gaitā iegūtajām zināšanām un kompetencei, kā arī valstu programmu elastībai.

Bija arī virkne problēmu, kuras saskaņā ar dalībvalstu uzskatiem negatīvi ietekmē lietderību, proti: prasība piešķirt minimālu procentuālo daļu valsts mērķiem; sarežģīti un atkārtoti ziņojumi; nepietiekami izstrādāti kopējie rādītāji un pārraudzības un ziņošanas grafiku nesaskanība.

Kopumā ārkārtas palīdzības pasākumi un Savienības pasākumi, kā arī netiešās pārvaldības pasākumi ir sasnieguši savus mērķus ar samērīgām izmaksām finanšu un cilvēkresursu ziņā.

5.3 Vienkāršošana un administratīvā sloga samazināšana

AMIF un IDF ir sekmējuši vienkāršošanu, salīdzinot ar pagātņi, taču šajā posmā ir maz pierādījumu, kas apliecinātu, ka administratīvais slogs būtu ievērojami samazinājies. Daudzgažu plānošana deva iespēju risināt jaunās vajadzības septiņu gadu laikposmā, kā arī pārvaldīt lielapjoma ieguldījumus ilgtermiņā. Kopumā lielākā daļa inovatīvo pasākumu (piemēram, vienkāršotās izmaksu iespējas, daudzgažu plānošana, vienkāršotās pārvaldības un kontroles sistēma) tiek uzskatīti par īpaši lietderīgiem un ir panākuši vienkāršošanu, lai gan ir saņemti lūgumi pēc papildu norādījumiem (piemēram, vienkāršotā izmaksu iespēja ir uztverta pozitīvi, taču tās sniegtie ieguvumi līdzekļu saņēmējiem nav skaidri un tādēļ tie to izmanto negribīgi). Neraugoties uz uzlabojumiem vienkāršošanas jomā, izrādās, ka valsts noteikumi un procedūras, kas tiek piemērotas saskaņā ar valsts programmām, ir radījušas vidēji lielu administratīvo slogu. Runājot par tiešo pārvaldību, ir novērots, ka procedūras ir atbilstošas, skaidras un pārredzamas un nerada papildu slogu nedz dalībvalstīm, nedz līdzekļu saņēmējiem.

5.4 Atbilstība

Konstatēts, ka fondi, to prioritātes un mērķi, kas izklāstīti konkrētajās regulās, kā arī gada darba programmās, joprojām ir aktuāli. Fondi palīdzēja risināt dalībvalstu vajadzības, neraugoties uz vajadzību daudzveidību un izmaiņām dalībvalstu apstākļos. Migrācijas un drošības krīžu dēļ ir vērts atzīmēt, ka bija nepieciešams ievērojams budžeta palielinājums, proti, 2014.-2020. gada plānošanas periodam atvēlētais budžets 6,9 miljonu EUR apmērā tika palielināts līdz 10,8 miljoniem EUR. Ārkārtas palīdzība (lielākā apjomā, nekā sākotnēji iecerēts) palīdzēja nodrošināt fondu atbilstību.

Galvenie apzinātie mehānismi, kuri nodrošina fondu atbilstību, ir šādi: i) politikas dialogs¹⁰ un programmu veidošanas posmā pieņemtā konsultatīvā metode, ii) pārraudzības funkcija, ko veic atbildīgās iestādes un pārraudzības komitejas, iii) iespēja veikt budžeta pielāgojumus un līdzekļu pārvešanu un iv) starpposma pārskatīšana.

Neraugoties uz apkopotajiem pierādījumiem par fondu atbilstību, ir konstatēts, ka ir vajadzīga lielāka elastība attiecībā uz valsts programmu īstenošanu. Galvenā problēma tika konstatēta saistībā ar vairāku valsts mērķu sasniegšanai veicamo darbību sadrumstalotību, kas liedza koncentrēt resursus galveno prioritāšu īstenošanai un apgrūtināja tādu projektu īstenošanu, kuriem bija mērķi vairākās jomās. Turklāt piešķirumu fiksēšana plānošanas perioda sākumā, pamatojoties uz statistikas datiem, liedz iespēju ņemt vērā dalībvalstu vajadzību izmaiņas īstenošanas periodā.

5.5 Saskaņotība un papildināmība

Fondi bija saskanīgi un papildinoši ar citiem fondiem un iniciatīvām, un nav konstatēta nedz pārklāšanās, nedz dublēšanās. Iekšējie instrumenti (valstu programmas, ārkārtas palīdzība u. c.) papildina viens otru, kā arī citus ES finansēšanas instrumentus (piemēram, Eiropas strukturālos un investīciju fondus (ESIF)) un valstu budžetus.

Lielākā daļa dalībvalstu īstenošanas posmā ir pieņēmušas dažādus koordinēšanas mehānismus, lai nodrošinātu fondu saskaņotību un papildināmību ar līdzīgām intervencēm, kas tiek veiktas, izmantojot citus ES fondus. Pie šiem mehānismiem jāmin iestāžu informācijas apmaiņa un sadarbība starp iestādēm, kuras ir atbildīgas par dažādiem ES fondiem, un konkrētas iestāžu vienošanās, lai nodrošinātu to darbību saskaņotību un sinerģiju. Pārraudzības komitejām un atbildīgajām iestādēm ir izšķirīga nozīme sinerģijas nodrošināšanā un pārklāšanās un finansējuma dublēšanās novēršanā, regulāri sadarbojoties ar citām valstu iestādēm, kuras īsteno citus fondus (tostarp ES fondus), un partnerstruktūrām citās dalībvalstīs.

Saistībā ar tiešo pārvaldību gan ārkārtas palīdzība, gan Savienības pasākumi ir saskanīgi un papildinoši ar pasākumiem, kuri saņem atbalstu no citiem ES fondiem vai darbībām, ko atbalsta ES aģentūras. Tomēr ir konstatēts, ka šajā jomā ir vajadzīgi uzlabojumi, jo projektu

¹⁰ Pirmo reizi Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda un Iekšējās drošības fonda daudzgadu valsts programmu sagatavošanas posmā tika rīkoti politikas dialogi ar dalībvalstīm. Tie bija svarīgs elements valsts programmu izstrādes procesa uzsākšanai. Tas deva iespēju īstenojot holistisku pieeju visiem dalībvalsts valsts programmas elementiem, visaptveroši apspriežot ES politikas mērķus un valsts prioritātes.

līdzekļu saņēmēji nebija informēti par citiem fondu paspārnē vispārēji īstenotiem pasākumiem.

5.6 ES pievienotā vērtība

Kopumā — un neraugoties uz to samērā nelielo apjomu, salīdzinot ar krīzes radītajām problēmām, fondi ir radījuši ievērojamu ES pievienoto vērtību, i) atbalstot darbības ar transnacionālo dimensiju, ii) sadalot slogu starp dalībvalstīm, iii) palielinot valstu spējas, iv) optimizējot ar migrācijas pārvaldību saistītās procedūras, v) nodrošinot sinerģiju, vi) pastiprinot sadarbību starp dalībniekiem, kas nodarbojas ar vīzu apstrādi, vii) daloties ar informāciju un paraugpraksi, viii) īstenojot pārrobežu projektus, ix) vairojot uzticību starp tiesībsardzības iestādēm un x) veicot darbinieku apmācību, u. c. Bez fondu atbalsta ES rīcības kvalitāte, reaģējot uz migrācijas krīzi un drošības apdraudējumiem, būtu zemāka (piemēram, ar mazāku darbinieku skaitu un šaurāku pakalpojumu klāstu valstu iestāžu spējas nodrošināt efektīvu palīdzību patvēruma meklētājiem, bēgļiem un citiem trešo valstu valstspiederīgajiem būtu apgrūtināta).

Finansiālā ziņā bez šiem ES fondiem valstu piešķirtais finansējums nespētu nodrošināt šo pasākumu efektīvu un iedarbīgu īstenošanu, piemēram, pārmitināšanas jomā, terorisma apkarošanas vai robežu ekipējuma, tostarp Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras vajadzībām paredzētā ekipējuma, iegādes jomā. Nepietiekamu valsts resursu dēļ pasākumu īstenošana norisinātos daudz grūtāk un tie netiktu īstenoti faktiski plānotajā apjomā vai termiņos.

Attiecībā uz tiešo pārvaldību — bez resursiem, kas tiek piešķirti ārkārtas palīdzībai un Savienības pasākumiem, ar valstu piešķirto finansējumu vien īstenošana noteikti būtu daudz grūtāka un mazākā apjomā, turklāt ar mazāku vispārējo ietekmi. Šo pasākumu galvenās priekšrocības ietvēra intensīvāku sadarbību gan starp dalībvalstīm, gan pašās dalībvalstīs, tostarp dalīšanos ar informāciju, zinātību un paraugpraksi. Tas ļāva laikus un efektīvi pārvaldīt migrācijas plūsmas un ar tām saistītās ārkārtas situācijas.

Saskaņā ar netiešo pārvaldību finansētie pasākumi radīja ES pievienoto vērtību, pastiprinot esošo sinerģiju starp ieinteresētajām pusēm dažādos līmeņos (starptautiskā, ES, dalībvalstu), rezultātā izveidojot saskaņotu ES reakciju uz jaunām problēmām.

5.7 Ilgtspēja

Ilgtspējas jautājumam pievērsās ar visiem fondu mērķu sasniegšanas mehānismiem, lai gan mazākā mērā izmantojot ārkārtas palīdzību šo darbību ārkārtas rakstura dēļ.

Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda gadījumā tās ietekmes ilgtspēja, kura turpinās pēc tam, kad intervence jau ir pabeigta, dažādiem šā fonda instrumentiem un arī dalībvalstīm ir atšķirīga, proti —

- integrācijas un patvērumā jomā rezultāti, visticamāk, saglabāsies ilgāk, ja tie jau no paša sākuma pievērsās ilgtermiņa pasākumiem, savukārt
- rezultāti atgriešanas jomā ir ilgtspējīgi, ja tie ir balstīti uz brīvprātīgas atgriešanas shēmām un tos atbalsta ar reintegrācijas pasākumiem.

Runājot par Iekšējās drošības fondu, daudzi tā pasākumi pēc savas būtības ir ilgtermiņa pasākumi, jo tie jau sākotnēji ir veidoti tā, lai kalpotu arī pēc tam, kad fonda atbalsts būs beidzies (ieguldījumi infrastruktūrā, telpās un IT sistēmās). Citi pasākumi (apmācības un sadarbības mehānismi) ir veicinājuši pasākumu ilgtspēju, uzlabojot projektu vadībā un īstenošanā iesaistītā personāla kompetenci, zināšanas un kvalifikāciju.

Arī finansiālā ilgtspējība (pasākumi, kas turpinās arī pēc tam, kad fonda finansējums būs beidzies) ir mainīga. Redzams, ka daži pasākumi, piemēram, daudzgadu projekti vai mācībspēku apmācības projekti, ir daudz pašpietiekamāki, bet citi tādi nav (piemēram, Eiropas migrācijas tīkls). Turklāt atsevišķu citu pasākumu (Savienības pasākumu, valstu programmu, ārkārtas palīdzības) ilgtspējība ir atkarīga no to līmeņa vai prioritātes un/vai steidzamības un alternatīvu resursu pieejamības.

5.8 Nākotnē aplūkojamie jautājumi

- Būtu jā saglabā fondu mehānismu holistiskā pieeja un struktūra (proti, valsts programmas, kuru uzdevums ir veidot ilgtermiņa spējas, ārkārtas palīdzība, kuras uzdevums ir mazināt šā brīža spiedienu, un Savienības pasākumi, kuri ir skaidri un loģiski izveidoti tā, lai viens otru atbalstītu), un tā jāizmanto par paraugu turpmākiem plānošanas periodiem. Tāpat būtu jā saglabā arī nošķirums starp ārējām robežām un vīzām.
- Lai paaugstinātu fondu efektivitāti un dotu dalībvalstīm iespēju sakārtot dažus mērķus pēc to prioritātes, kas varētu uzlabot rezultātus, valstu programmām vajadzētu būt daudz precīzākām.
- Nākotnē veidojamie fondi (un to darbības joma) ir jāveido tā, lai tie spētu risināt visaptverošu vajadzību kopumu, kā arī būtu pietiekami elastīgi pārmaiņu gadījumos. Lai paaugstinātu elastību, būtu jāpārskata valstu programmu sadrumstalotība pa vairākiem mērķiem ar minimālu finansējuma procentuālo likmi.
- Nākotnē varētu vajadzēt papildus pielāgot IDF darbības jomu, lai ņemtu vērā jaunās politikas iniciatīvas stiprināt operatīvo sadarbību un informācijas apmaiņu.
- Daudzgadu programmu veidošana būtu jāturpina arī nākamajā finansēšanas periodā.
- Būtu jā saglabā ārkārtas instruments un papildus jāpastiprina tā spējas, lai tas varētu ātri un efektīvi reaģēt uz mainīgiem apstākļiem.
- Agrīnā izstrādes posmā būtu jāizstrādā pilna kopējā pārraudzības un novērtēšanas sistēma, lai nodrošinātu konsekventu un vienādu progresu un iedarbības pārraudzību jau no paša sākuma. Tajā būtu jāiekļauj labāk formulēti rādītāji ar bāzes un mērķa vērtībām, kā arī vienkāršoti procesi, norādījumi un laika grafiki.
- Finansējuma sadalīšanas sistēmai (iemaksu skala un starpposma pārskatīšana) vajadzētu būt pielāgojamai, lai spētu atbilstošāk reaģēt uz mainīgām vajadzībām.
- Būtu jāpieliek turpmākas pūles, lai uzlabotu sadarbību, koordināciju un stratēģisko vadību fondu īstenošanā, kā arī fondu dažādo darbību veidus un citas ES līmeņa iniciatīvas.
- Būtu jāturpina sniegt atbalstu, izmantojot fondus un visus to instrumentus, tādējādi sūtot skaidru vēstījumu par dalībvalstu solidaritātes un sadarbības nozīmīgumu.

- Projektu sagatavošanas un atlases posmā būtu jāņem vērā ilgtspēja, proti, gan no finansiālā aspekta, gan rezultātu ilgtspējības ziņā.